

**C-58/22. sz. ügy****Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata  
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. január 28.

**A kérdést előterjesztő bíróság:**

Curtea de Apel Craiova (Románia)

**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2022. január 13.

**Fellebbező és vádlott:**

NR

**A másik fél az eljárásban:**

Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova

**Az alapeljárás tárgya**

Fellebbezések, amelyeket NR (a továbbiakban: vádlott) és a Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészség, Románia) terjesztett elő a Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék, Románia) 2018. november 19-i büntetőítélete ellen, amellyel az a vádlottat passzív vesztegetés bűncselekménye miatt 1 év és 4 hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélte.

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja**

Az EUMSZ 267. cikkén alapuló kérelem, amelynek tárgyát a *ne bis in idem* elvének, valamint a 2006/928 bizottsági határozatnak az értelmezése képezi

**Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés**

Úgy kell-e értelmezni az Európai Unió Alapjogi Chartájának 50. cikkében garantált *non bis in idem* elvét az MCV-határozatban (2006/928 európai bizottsági határozat) meghatározott kritériumok teljesítésének Romániát terhelő

kötelezettségeivel összefüggésben, hogy az ügyészség által az adott ügy alapvető bizonyítékainak gyűjtését követően hozott eljárást megszüntető határozat kizárja ugyanazzal a személlyel szemben, azonos cselekmény alapján – még ha az eltérő jogi minősítéssel is rendelkezik - további büntetőeljárás lefolytatását, kivéve azon esetekben, amelyekben megállapítást nyer, hogy nem állt fenn az eljárás megszüntetésének alapját képező körülmény, vagy olyan új tények vagy körülmények merültek fel, amelyekből következően a megszüntetés alapját képező körülmény megszűnt?

### **A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és a Bíróság hivatkozott ítélezési gyakorlata**

Az Európai Unióról szóló szerződés, 2. cikk;

Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 50. cikk;

A Romániában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról szóló, 2006. december 13-i 2006/928/EK bizottsági határozat;

A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény 54. cikke;

2014. június 5-i M-ítélet (C-398/12, EU:C:2014:1057); 2021. május 18-i Asociația „Forumul Judecătorilor din România” ítélet (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393); 2008. december 22-i Turanský ítélet (C-491/07, EU:C:2008:768); 2006. szeptember 28-i van Straaten ítélet (C-150/05, EU:C:2006:614); 2008. december 11-i Bourquain ítélet (C-297/07, EU:C:2008:708); 2005. március 10-i Miraglia ítélet (C-469/03, EU:C:2005:156); 2016. június 29-i Kossowski ítélet (C-486/14, EU:C:2016:483).

### **Nemzetközi jogi rendelkezések és ítélezési gyakorlat**

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: EJE), 6. cikk;

Az EJE hetedik kiegészítő jegyzőkönyve, 4. cikk;

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJB) 2018. július 8-i Mihalache kontra Románia ítélete, 2001. május 29-i Franz Fischer kontra Ausztria ítélete és 2009. február 10-i Sergey Zolotukhin kontra Oroszország ítélete.

## A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Legea nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de procedură penală (a bűntetőeljárásról szóló törvénykönyvről szóló, 2010. július 1-jei 135. sz. törvény; a továbbiakban: bűntetőeljárásról szóló törvénykönyv)

6. cikk: *Ne bis in idem*

„Senki sem vonható bűntetőeljárás alá és nem ítéltető el bűncselekmény elkövetése miatt, ha az adott személy ellen – még ha eltérő jogi minősítés alapján is – korábban jogerős bűntetőítéletet hoztak.”

335. cikk: Az eljárás folytatása a nyomozás újraindítása esetén

„(1) Amennyiben a határozatot hozó ügyész felettése utólag megállapítja, hogy az eljárás megszüntetésének alapját képező körülmény nem állt fenn, a határozatot hatályon kívül helyezi és a nyomozás újraindítását rendeli el. [...]

„(2) Amennyiben olyan új tények vagy körülmények merülnek fel, amelyekből következően az eljárás megszüntetésének alapját képező körülmény megszűnt, az ügyész a határozatot visszavonja és a nyomozás újraindítását rendeli el.”

## A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2014. február 12-én egy szövetkezet közgyűlése úgy határozott, hogy elmozdítja a vádlottat a szövetkezet elnöki tisztségéből. A vádlott bíróság előtt megtámadta az említett határozatot, és azt a bíróság megsemmisítette; a vádlottat pedig visszahelyezte tisztségébe. A szóban forgó jogvitában a vádlottat ügyvéd képviselte, akinek javára a vádlott 4 400 euró összegű „sikerdíj” megfizetését vállalta.
- 2 2015. április 30-án a vádlott a szóban forgó szövetkezet öt alkalmazottjától követelte a fent említett összeget; cserébe azért, hogy nem hoz határozatot a munkaszerződésük megszüntetéséről. A vádlott, mivel nem elégítették ki anyagi követeléseit, meghozta és aláírta az említett határozatokat. Az érintett személyek (a továbbiakban: feljelentők) emiatt két, tartalmukban egymással megegyező feljelentést tettek.
- 3 A hatáskörrel rendelkező rendőrségi szerveknél 2015. június 8-án iktatott első feljelentést követően bűnügyi nyomozás indult az Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészségnél. A 2017. január 31-én vádirattal a vádlottat passzív vesztegetés bűncselekményének elkövetése miatt a Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék) elé állították. Az ügy másodfokon, a kérdést előterjesztő bíróság előtt van folyamatban (a továbbiakban, az eljárás egésze: passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás).

- 4 Egy másik feljelentést a Direcția Națională Anticorupție (országos korrupcióellenes igazgatóság, Románia) iktatott 2015. május 26-án. Mivel az országos korrupcióellenes igazgatóság úgy vélte, hogy e feljelentésből zsarolás bűncselekményének elkövetésére lehet következtetni, a vádlott ügyét az illetékes Parchetul de pe lângă Judecătoria Slatina (slatinai helyi bíróság mellett működő ügyészség, Románia) elé utalta, amely egy másik bűnügyi nyomozást indított (a továbbiakban: zsarolás bűncselekménye miatti eljárás).

*Zsarolás bűncselekménye miatti eljárás*

- 5 2016. március 14-én a slatinai helyi bíróság mellett működő ügyészségnek az ügygel megbízott ügyésze zsarolás bűncselekményének elkövetése miatt *in rem* büntetőeljárás megindításáról rendelkezett. A hatáskörrel rendelkező rendőrségi szervek kihallgatták a vádlottat és a feljelentőket. Továbbá a bűnügyi nyomozással kapcsolatos iratokhoz dokumentumokat, valamint a feljelentők által állítólag 2015. április 30-án készített hangfelvételt tartalmazó CD-t is becsatoltak.
- 6 A rendőrségi szervek e bizonyítékok alapján úgy vélték, hogy a vádlott nem követelt pénzüsszeget a feljelentőktől, és nem próbált saját vagy mások javára anyagi előnyhöz jutni, mivel a 4 400 EUR összeggel nem maga rendelkezett volna, hanem azt át kellett volna adnia az ügyvédnek, akivel jogi segítségnyújtásra szerződést kötött. Következésképpen az eljárás megszüntetését kezdeményezték. E kérelem alapján az ügygel megbízott ügyész 2016. szeptember 27-én eljárást megszüntető végzést adott ki.
- 7 2016. október 21-én a slatinai helyi bíróság mellett működő ügyészség vezető ügyésze az eljárást megszüntető határozat jogszerűségének és megalapozottságának vizsgálatát követően a 2016. szeptember 27-i végzést hatályon kívül helyezte, és a szóban forgó büntetőeljárás újraindításáról határozott és megállapította különösen azt, hogy ugyanaz a ténybeli helyzet képezte a passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás tárgyát, amely az Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészség előtt van folyamatban, ahol a nyomozás már előrehaladott szakaszba ért. Az igazságszolgáltatás megbízható működés ezért megkövetelte volna, hogy a zsarolás bűncselekménye miatti eljárásra vonatkozó hatáskörrel a vesztegetés elfogadásának bűncselekménye miatti eljárás javára lemondjanak. A büntetőeljárás újraindításának helybenhagyása céljából a Judecătoria Slatina (slatinai helyi bíróság, Románia) elé utalták az ügyet.
- 8 2016. november 21-én a Judecătoria Slatina (slatinai helyi bíróság) elutasította a fent említett kérelmet, mivel úgy ítélte meg, hogy nem teljesülnek a büntetőeljárás újraindításának jogszabályi előfeltételei. Ugyanis abból, hogy ugyanazzal a személlyel szemben egy másik bíróság előtt folyamatban lévő másik ügyben is nyomozás folyik, és hogy e nyomozás előrehaladott szakaszba ért, nem lehet azt a jogi következtetést levonni, hogy valamely eljárást megszüntető határozatot hatályon kívül kell helyezni, mivel a jog a hatályon kívül helyező végzés vizsgálatát illetően annak megállapítását írja elő, hogy fennállt-e az eljárást megszüntető határozat alapját képező körülmény, vagy hogy felmerültek-e olyan

új tények vagy körülmények, amelyek már nem igazolják az eljárást megszüntető határozatot; a szóban forgó ügyben ez nem valósult meg. A 2016. szeptember 27-i eljárást megszüntető végzés tehát jogerőre emelkedett.

*Passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás*

- 9 Az Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészség a 2015. június 8-i feljelentést követően büntetőeljárást indított a vádlottal szemben azonos cselekmény miatt, de eltérő jogi minősítés alapján, vagyis passzív vesztegetés miatt. A vádlott – akivel szemben a 2017. január 31-i vádirattal vádat emeltek a Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék) előtt – arra hivatkozott, hogy jogellenes a Tribunalul Oltnál (Olt megyei törvényszék) passzív vesztegetés bűncselekményének elkövetése miatt indított büntetőeljárás, mivel ugyanerre a tényállásra vonatkozóan a zsarolás bűncselekménye miatti eljárás keretében már folytattak ellene nyomozást és annak nyomán az eljárás megszüntetéséről már jogerős határozat született. Ebben az összefüggésben a vádlott a *ne bis in idem* elvére hivatkozott.
- 10 A Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék) elutasította ezt a védekezést amiatt, hogy nem teljesülnek az említett elv alkalmazásának feltételei. A Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék) ugyanis megállapította, hogy: a) az előtte indított eljárás a két büntetőfeljelentés dátumát figyelembe véve nem tekinthető a zsarolás bűncselekménye miatti eljáráshoz képest új eljárásnak; b) a zsarolás bűncselekménye miatti eljárás keretében végzett nyomozás az *in rem* büntetőeljárás megszüntetésével zárult olyan időpontban, amelyben a passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás keretében a vádlottal kapcsolatban már büntetőeljárás indult és vele szemben bűnügyi felügyeleti intézkedéseket hoztak; c) a zsarolás bűncselekménye miatti eljárás keretében nem folytattak részletes nyomozást, mivel egyrészt nem gyűjtöttek elegendő bizonyítékot, másrészt pedig a nyomozást rendőrtiszt végezte, míg a passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás keretében a bűnügyi nyomozást az ügyvel megbízott ügyész folytatta le.
- 11 A Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék) 2018. november 19-i büntetőítéletével a vádlottat passzív vesztegetés bűncselekménye miatt többek között 1 év és 4 hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélte. A vádlott és az Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészség fellebbezést terjesztett elő ezen ítélet ellen. A Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla, Románia) 2020. október 20-i ítéletével helyt adott a vádlott fellebbezésének, hatályon kívül helyezte a megtámadott ítéletet és a vádlottal szemben indított büntetőeljárás megszüntetéséről rendelkezett.
- 12 A fellebbviteli bíróság e határozat indokolásában lényegében megállapította, hogy a feljelentők által a két eljárás keretében megtett feljelentések tartalma megegyezik egymással, és bár azokat eltérő időpontokban terjesztették elő, az eljárást megszüntető határozattal befejezett, zsarolás bűncselekménye miatti eljárásban gyűjtöttek az első bizonyítékokat. Ezenfelül a két eljárásban ugyanazokat a bizonyítékokat – vagyis a feljelentők nyilatkozatait, a vádlott

nyilatkozatát, egy hangfelvételt és különféle dokumentumokat – gyűjtötték. Hasonlóképpen, a zsarolás bűncselekménye miatti eljárásban a jogerős határozat meghozatalának időpontjában az ügyel megbízott ügyész, majd ezt követően a bíróság megvizsgálta a passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárásra vonatkozó vádiratokat is megvizsgálta a slatinai helyi bíróság mellett működő ügyészség vezető ügyésze által hozott hatályon kívül helyező határozat vizsgálata során, mivel pont a passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás indokolta az eljárást megszüntető határozat hatályon kívül helyezését.

- 13 A fellebbviteli bíróság az általa végzett vizsgálat befejezésekor arra a következtetésre jutott, hogy mindkét eljárásban részletes nyomozást folytattak, és hogy a zsarolás bűncselekménye miatti eljárást megszüntető határozatot az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikke értelmében jogerős határozatnak kell tekinteni, így a jelen ügyben alkalmazandó a *ne bis in idem* elve.
- 14 A Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla mellett működő ügyészség, Románia) felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő ezen ítélet ellen. Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő- és ítélőszék, Románia; a továbbiakban: ÎCCJ) 2021. szeptember 21-i határozatával helyt adott e felülvizsgálati kérelemnek, hatályon kívül helyezte a megtámadott határozatot, és az ügyet visszautalta a Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla) elé.
- 15 Az ÎCCJ e határozat indokolásában a Bíróság és az EJEB releváns ítélkezési gyakorlatára hivatkozással lényegében megállapította, hogy noha a *ne bis in idem* elve alkalmazható az ügyésznek a büntetőeljárás végleges megszűnését eredményező határozatai esetében, köztük például a büntetőeljárásról való lemondás vagy a vádalku esetében, az ügyész büntetőeljárást megszüntető határozatai nem minden esetben tartoznak a jogerős határozat fogalmának hatálya alá amiatt, hogy az ilyen határozatok az esetek többségében nem véglegesek, mivel fennáll a nyomozás újbóli elrendelésének a lehetősége.
- 16 Az ÎCCJ a 2016. szeptember 27-i megszüntető végzésnek a *ne bis in idem* elve alapján történő vizsgálata során úgy ítélte meg, hogy e végzés nem tartozik a jogerős határozatok kategóriájába, mivel nem tartalmaz az ügy érdemére vonatkozó értékelést. A szóban forgó végzést ugyanis az ügyész semmilyen módon nem indokolja, hanem csak annyit közöl, hogy a zsarolás bűncselekménye miatti ügyet lezárták.
- 17 Az ÎCCJ határozatát követően az NR vádlott és az Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészség által a Tribunalul Olt (Olt megyei törvényszék) 2018. november 19-i ítélete ellen benyújtott fellebbezések újbóli elbírálása céljából az ügyet a kérdést előterjesztő bíróság elé utalták.. A kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést kell terjesztenie a Bíróság elé.

### Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei

- 18 A vádlott előadja, hogy a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 6. cikkével, az EJEE hetedik kiegészítő jegyzőkönyvének 4. cikkével és a Charta 50. cikkével ellentétes az, ha vele szemben passzív vesztegetés bűncselekménye miatt büntetőeljárást folytatnak, mivel ugyanez a cselekmény egy másik, zsarolás bűncselekményének elkövetése miatt indított büntetőeljárásnak is tárgyát képezte, amely az eljárást megszüntető határozattal zárult. Az Olt megyei törvényszék mellett működő ügyészség álláspontja szerint a jelen ügyben nem teljesülnek a *ne bis in idem* elve alkalmazásának feltételei.

### Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 19 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a vádlottat két büntetőeljárásban is ugyanazzal a cselekménnyel vádolják; az egyik büntetőeljárást az ügyész a zsarolás vádját illetően eljárást megszüntető végzéssel végleg lezárta, míg a passzív vesztegetés bűncselekménye miatt indított másik eljárás folyamatban van a kérdést előterjesztő bíróság előtt.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróságnak a *ne bis in idem* elvével kapcsolatos ítélezési gyakorlata alapján megállapítja, hogy ahhoz, hogy az ügyész eljárást megszüntető végzését olyan jogerős határozatnak lehessen tekinteni, amelyre az említett elv alapján hivatkozni lehet, teljesülniük kell a következő feltételeknek: a) a cselekményt illetően részletes nyomozást kell folytatni; b) az eljárást megszüntető határozatnak ki kell terjednie a büntetőjogi vád érdemére; c) teljesülnie kell az *eadem personae* és az *idem factum* követelményének; d) a büntetőeljárásnak véglegesen le kell zárulnia.
- 21 A kérdést előterjesztő bíróság a két eljárás elemzése alapján úgy ítéli meg, hogy mindezek a feltételek teljesülnek a jelen ügyben. A feljelentők nyilatkozatait és a 2015. április 30-i hangfelvételt mint alapvető bizonyítékokat ugyanis mindkét eljárásban gyűjtötték. A zsarolás bűncselekménye miatti eljárás keretében tehát részletes nyomozást folytattak, a hivatkozott alapvető bizonyítékokat a slatinai helyi bíróság mellett működő ügyészség gyűjtötte, és azokat figyelembe vették az eljárást megszüntető határozat elfogadásakor, amint az kitűnik az eljárás megszüntetése iránti kérelemben előadott és az ügyész által elfogadott érvekből.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság – az ÎCCJ-vel ellentétben, amely szerint a 2016. szeptember 27-i végzést az ügyész nem látta el indokolással – úgy ítéli meg, hogy a büntetőeljárásról szóló törvénykönyv 315. cikke (5) bekezdésének megfelelően a jogi és ténybeli indokolás kizárólag abban az esetben kötelező, ha az ügyész nem ért egyet a nyomozóhatóság kérelmében szereplő érvekkel, vagy ha az ügyben gyanúsított van. Mivel viszont a zsarolás bűncselekménye miatti eljárás keretében *in rem* büntetőeljárás indult, az ügyész egyet tudott érteni az eljárás megszüntetése iránti kérelemben a nyomozóhatóság által előadott valamennyi érvel.

- 23 A 2016. szeptember 27-i végzésben megvizsgálta a bizonyítékokat és azoknak a cselekmény fennállása és a vádlott bűnössége bizonyítására való alkalmasságát. Ugyanezek a bizonyítékok később alapját képezték a passzív vesztegetés bűncselekménye miatti eljárás keretében történő vádemelésnek. A kérdést előterjesztő bíróság ezért úgy ítéli meg, hogy a jelen ügyben a *ne bis in idem* elve alkalmazásának valamennyi feltétele teljesül.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy – mivel köteles igazodni az ÎCCJ határozatához, és mivel az említett elv értelmezését illetően eltérő álláspontot képvisel – megítélése szerint előzetes döntéshozatal céljából kérdést kell terjesztenie a Bíróság elé.
- 25 A 2006/928 határozat releváns a jelen eljárás szempontjából, mivel a határozat mellékletében szereplő értékelési kritériumok széles körben alkalmazhatók és rendszerszinten hatást gyakorolnak az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságára. A 2006/928 határozat és a Charta előírja az említett értékelési kritériumok teljesítését, valamint azokból az következik, hogy a Charta által garantált alapvető jogokat, a jogszerűséget és a jogállamiságot fokozottan tiszteletben kell tartani. Az igazságszolgáltatás hatékonysága és a korrupció elleni küzdelem előmozdításának célkitűzéseit olyan funkcionális rendszer keretében kell megvalósítani, amely tiszteletben tartja a saját jogszabályi keretét és az érintett egyének alapvető jogait.
- 26 A jogállamiság egyik pillére a jogviszonyok biztonsága, beleértve a *ne bis in idem* elvét is. A két büntetőeljárásnak ugyanazzal a személlyel szemben azonos, azonban két ügyészség által jogi szempontból eltérően minősített cselekmény alapján történő folytatása – amely eljárások közül az egyik az alapvető bizonyítékok gyűjtését követően az eljárást megszüntető jogerős határozat meghozatalával, míg a másik a vádlottal szembeni vádemeléssel zárult – a vádlottat olyan bizonytalan jogi helyzetbe hozta, amelyet a román állam idézett elő a két nyomozásban részt vevő igazságszolgáltatási szervei révén.
- 27 Márpedig a saját állampolgárával szemben azonos cselekmény miatt két büntetőeljárást folytató állam kétségbe vonja a jogállamiság, az Unió alapját képező értékek, valamint a 2006/928 határozat alapján Románia által teljesítendő értékelési kritériumok tiszteletben tartását.